

12 Loont het, al die strijd?

Doelstelling

Leerlingen leren inzien hoe ze in hun eigen leven omgaan met macht en agressie. In het hoofdstuk uit het Davidverhaal zijn David en zijn zonen in een constante machtsstrijd verwickeld. Het zal echter duidelijk worden dat deze strijd op niets uitloopt.

Verantwoording

Rond de opvolging van Koning David is een grote en niets ontziende machtsstrijd gaande. Het is verbazingwekkend dat mensen die zich normaal gesproken beschaafd en verstandig gedragen in een dergelijke situatie vervallen tot ordinaire ruziezoekers die geweld niet schuwen. De leerlingen komen er aan de hand van deze les achter dat in ieder mens een schurk schuilt.

Werkwijze

Voor u met deze les begint, inventariseert u de associaties die de leerlingen hebben gegeven bij het woord zwijgen en schrijft die onder de associaties die al eerder zijn gegeven. Voor zover noodzakelijk een nagesprek. ***

1. Rollenspel: land verwisselen. *
2. U leest met de leerlingen hoofdstuk 12 van het Davidverhaal. *
3. Een gesprek naar aanleiding van het spel "Land verwisselen" en het verhaal uit hoofdstuk 12. *
4. U leest met de leerlingen het verhaal op werkblad 12, waarin verteld wordt dat jonge mensen hun ouders mishandelen. ***
5. Rollenspel: "Moet het groen wel of niet weg?" **
6. Ter afsluiting van hoofdstuk 12, leest u het verhaal "De twee broers" voor. *

Uitwerking van de werkwijze

1. U doet als inleiding op het twaalfde hoofdstuk van het Davidverhaal het volgende rollenspel. Het thema is de strijd om de macht.
U vertelt aan de leerlingen dat ieder mens strijdt om macht: macht over de ruimte, macht over de ander etc. Als voorbeeld kunt u de vele conflicten aangeven die we om ons heen zien plaatsvinden: conflicten tussen bevolkingsgroepen, conflicten tussen supporters, conflicten tussen weggebruikers, conflicten om een zitplaats, conflicten in de groep om ...

Land verwisselen

Er is een groep nodig van minimaal 19 leerlingen. Deze groep wordt in drieën verdeeld. De verdeelsleutel is dat twee groepen even groot moeten zijn, minstens zeven personen. De derde groep met de overige leerlingen is de observatiegroep.
Een groep wordt met de rug tegen de ene muur gezet, de andere groep met de rug tegen de tegenovergestelde muur. In het midden van de ruimte loopt een denkbeeldig

sluis/pad/brug van de ene naar de andere muur. Over dit pad kan steeds maar 1 persoon. Elke groep moet nu proberen als eerste in zijn geheel naar de andere muur te komen. Dit kan dus steeds maar met 1 persoon tegelijk. De groepen mogen elkaar op alle mogelijke manieren tegenhouden.

De begeleider en de observanten moeten op de volgende punten letten:

- wat doen ze om elkaar tegen te houden?
- wordt er geweld gebruikt?
- hoe is de samenwerking in de beide groepen?
- is er een (dominante) leidersfiguur, zo ja wie?
- blijft het bij een "spel" of worden ze boos op elkaar en wordt er zonnodig geweld gebruikt?

Na het spel kunt u met de gehele groep een evaluatiegesprek houden aan de hand van de aantekeningen van de observanten en de ervaringen van de "spelers".

Extra suggesties:

- a) u kunt de groepen indelen naar gelijke sekse, dus jongens bij jongens en meisjes bij meisjes.
  - b) u kunt het leiderschap al van te voren vaststellen. Bijvoorbeeld bij de ene groep moeten de groepsleden een meisje als leider kiezen en bij de ander een jongen.
  - c) u kunt het "spel" opnemen met een videorecorder en die bij het evaluatiegesprek tonen.
2. U leest met de leerlingen het twaalfde hoofdstuk van het Davidverhaal. Uit het verhaal blijkt dat er grote conflicten zijn tussen David en zijn zonen. Strijd om de macht.
  3. Naar aanleiding van het verhaal en het rollenspel "land verwisselen", vraagt u de leerlingen situaties te beschrijven waarbij mensen een niets ontziende strijd om de macht voeren. Voorbeelden zijn onder andere te halen uit televisieseries.
  4. U leest met de leerlingen het verhaal op werkblad 12, waarin wordt verteld hoe een jongen zijn moeder intimideert en mishandelt. Er rust een taboe op dit onderwerp, vooral omdat ouderen zich schamen om ervoor uit te komen dat hun kinderen hun de "baas" zijn. Vraag de leerlingen het verhaal af te schrijven.
  5. Het rollenspel dat we nu gaan doen, maakt de leerlingen duidelijk dat elk mens geneigd is zijn eigen belangen te verdedigen en daarvoor alle argumenten gebruikt die hij kan vinden. De eigen situatie is uitgangspunt voor de argumenten die men gebruikt. Ieder mens vindt zijn eigen verhaal en argumenten altijd het redelijkst en daar moeten de anderen dan maar naar luisteren.
Wanneer men echter in een nieuwe situatie terechtkomt, waarin belangen op het spel staan die volkomen anders kunnen zijn dan de eerdere, vindt men weer nieuwe argumenten om deze andere belangen te verdedigen. Zoals bij het onderstaande rollenspel: Stel dat iemand uit de "dure" wijk ineens zo'n hoge schuldenlast opbouwt dat hij gedwongen is in de "armere" wijk te gaan wonen. Met dezelfde overtuiging waarin hij eerst het behoud van het groen verdedigde, kan hij nu pleiten voor veilige doorgangsroutes voor zijn vrouw en kinderen, en dus verwijdering van datzelfde groen.

Moet het groen wel of niet weg

Een wijk met veel groen en waterpartijen is voor vele mensen een fijne plek om te wonen. Maar door dat vele groen en water zijn de huizen in die wijk ook heel erg duur. Het zijn

6. U leest het onderstaande verhaal van de twee broers voor. Het verhaal moet niet gelezen worden als iets dat echt gebeurd is, maar veeleer als een verhaal dat laat zien hoe mensen ook met elkaar om kunnen gaan. Zulke situaties komen ook voor, vaker dan we vermoeden, vraag er de leerlingen maar naar.

De twee broers

Lang, lang geleden, nog voor koning Salomo de tempel bouwde, woonden er in Jeruzalem twee broers.

Van hun vader hadden zij een mooi huis geërfd met uitgestrekte akkers. Zij leefden vreedig met elkaar en deelden eerlijk de vruchten van hun arbeid. De ene broer was gelukkig getrouwd en had kinderen. De andere was niet getrouwd.

Op een mooie dag bonden zij garven van het afgemaaide koren en verdeelden die door ze op twee hopen te leggen. De ene hoop was precies even groot als de andere. 's Nachts, ieder in bed in zijn eigen huis, lagen de beide broers na te denken. De ongetrouwde broer dacht: 'Waarom moet ik precies zoveel hebben als mijn broer? Mijn broer heeft een vrouw en kinderen en die heeft meer nodig dan ik.' Hij stond op en sloop heel zachtjes het huis uit, nam enkele garven van zijn stapel en legde die op de hoop van zijn broer.

Nu was hij tevreden, ging weer naar bed en sliep rustig in.

De getrouwde broer zei tegen zijn vrouw: 'Het is toch niet eerlijk dat ik net zoveel krijg als mijn broer. Het gaat mij beter dan hem. Ik heb een familie en ben gelukkig. Mijn broer is alleen en zijn enige vreugde is koren oogsten. Als hij wat meer koren heeft, dan kan hij dat verkopen en dan heeft hij wat voor zijn oude dag.'

Ook hij liep die nacht naar het veld, nam enige garven en legde op de stapel van zijn broer.

De volgende morgen waren beide broers verbaasd dat de stapels even hoog en groot waren. Want wat de ene broer toevoegde, legde de andere weer terug.

Zo ging het enkele nachten achter elkaar en iedere keer bleef het aantal garven hetzelfde. Op een nacht, toen beide broers niet konden slapen en het raadsel wilden oplossen, slopen ze naar het veld en wachtten daar af wat er zou gebeuren.

Nadat de ene broer de stapel van de andere wou vergroten, kwam de andere al aan met de garven in zijn hand om op de stapel van zijn broer te leggen.

Hij was stomverbaasd toen hij zag dat zijn broer hetzelfde wou doen. Hullend van vreugde vielen zij elkaar om de hals.

En zij dankten God dat zij zo'n goede broer hadden.

Velè jaren later kozen de kinderen van Israël deze plaats als een voorbeeld voor hun stad en er kwam ook een tempel. Want deze plek was en is het zinnebeeld van liefde, vrede en gerechtigheid.

Zie voor verdere informatie bij de toelichting het trefwoord: Opstand van kinderen tegen ouderen.

12 De deur gaat open

Moeder staat in de keuken. Erwin heeft haar al een paar keer gevraagd of ze hem wat limonade wil brengen, maar ze doet het niet. Ze blijft maar in de pan roeren, alsof hij niet bestaat. Steeds harder is Erwin gaan schreeuwen, maar het heeft totaal geen zin. Ze doet net of ze hem niet hoort.

Dat doet ze nou altijd. Erwin wordt er razend van. 'Trut,' denkt hij.

'Rotwijf,' zegt hij hardop.

Zachtjes staat hij op en sluipt naar de keuken. Moeder neuriet voor zich uit. De keuken ruikt naar tomatensoep. Erwin verschuilt zich achter de deur en kijkt hoe moeder naar het aanrecht loopt, haar handen wast, ze afdroogt met een handdoek en een stukje kaas in haar mond stopt.

Dan legt ze een deksel op de pan. Ze gaat aan de keukentafel zitten en bladert wat in een tijdschrift. Erwin hoort haar ademhaling.

De fles limonade staat bovenop de ijskast. Als Erwin zijn hand uitstrekt kan hij hem zo pakken. Voorzichtig draait hij het dopje eraf en kruipt achter zijn moeder. Met een grote zwier giet hij de limonade over haar uit.

Nu pas gaat ze tegen Erwin praten. Ze gilt dat hij op moet houden. Ze springt op en loopt op hem toe, maar voor ze hem kan pakken geeft Erwin haar een schop tegen haar schenen, zodat ze tegen het aanrecht wankelt. Hij heeft de fles nog steeds in zijn hand.

'Wat is ze klein,' denkt Erwin. 'Vroeger was ze zo groot, maar nu moet ze naar me opkijken. Als ze maar niet denkt dat ik bang voor haar ben.'

Moeder kan nog net opzij duiken, en de fles valt tegen de muur aan scherven. Moeder houdt haar armen voor haar hoofd. Erwin schopt haar opnieuw. Moeder wijkt naar achteren, tot ze tegen de tafel stuit. Ze gilt niet meer. Stil glijden de tranen over haar wangen.

Het is of Erwin droomt. Hij ziet zijn vader boven zich staan met een riem. Hij voelde de striemen op zijn huid, maar hij voelde geen pijn. Hij hoorde moeder roepen, hij zag hoe ze aan vaders arm hing. Vader sloeg haar in een hoek van de kamer.

De buitendeur zwaait open en daar staat ome Leo. Hij loopt langs moeder heen en aait haar even over haar haar. Dan komt hij op Erwin af en pakt hem vast - niet ruw of hard, maar heel zacht - en houdt hem tegen zich aan.

.....

.....

.....

.....

